

NOVADI ZAĻO

Teju ikviens ir pamanījis - jo zaļāka pilsēta, jo patīkamāk tajā uzturēties. Mūsdienās daudziem gribas apvienot rosīgo pilsētas dzīvi ar mierinošo dabas tuvumu. Rūpes par dabu un zaļais dzīvesveids arvien vairāk ieteikmē arī pilsētvides plānošanu un vēlmi pēc dabas klātbūtnes.

ieguvums dabai un cilvēkam

Dabas daudzveidības saglabāšanai pilsētās ir daudz dažādu aspektu, daļu no tiem izceļ Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas aizsardzības departamenta direktore Gita Strode: "Tas ir jautājums ne tikai par dabas aizsardzību, bet ieguvumu iedzīvotajiem. Zaļas zonas nodrošina tīrāku gaisu, svelmainās dienās spēj pazemināt gaisa temperatūru, samazina trokšņus, palīdz absorbēt lietusūdenus. Un, protams, piedāvā atpūtas iespējas, jo ne visiem iespējams doties ārpus pilsētas." Par zaļo infrastruktūru Eiropas valstis tiek domāts arvien vairāk, un G. Strode uzsvēr, ka arī mūsu pašvaldības tiek ieviesti dažādi projekti un risinājumi var būt joti dažādi. Latvijas pilsētas jau ir samērā zaļas, caur daudzām plūst upes. Tālab drīzāk jādomā nevis par ko jaunu, bet esošo zaļo teritoriju saprātīgu apsaimniekošanu, īpaši upju, ezeru krastu sakārtošanu, kur ir liela sugu daudzveidība.

G. Strode atklāj, ka ir sugas, kas apdzīvotās vietās saglabā-

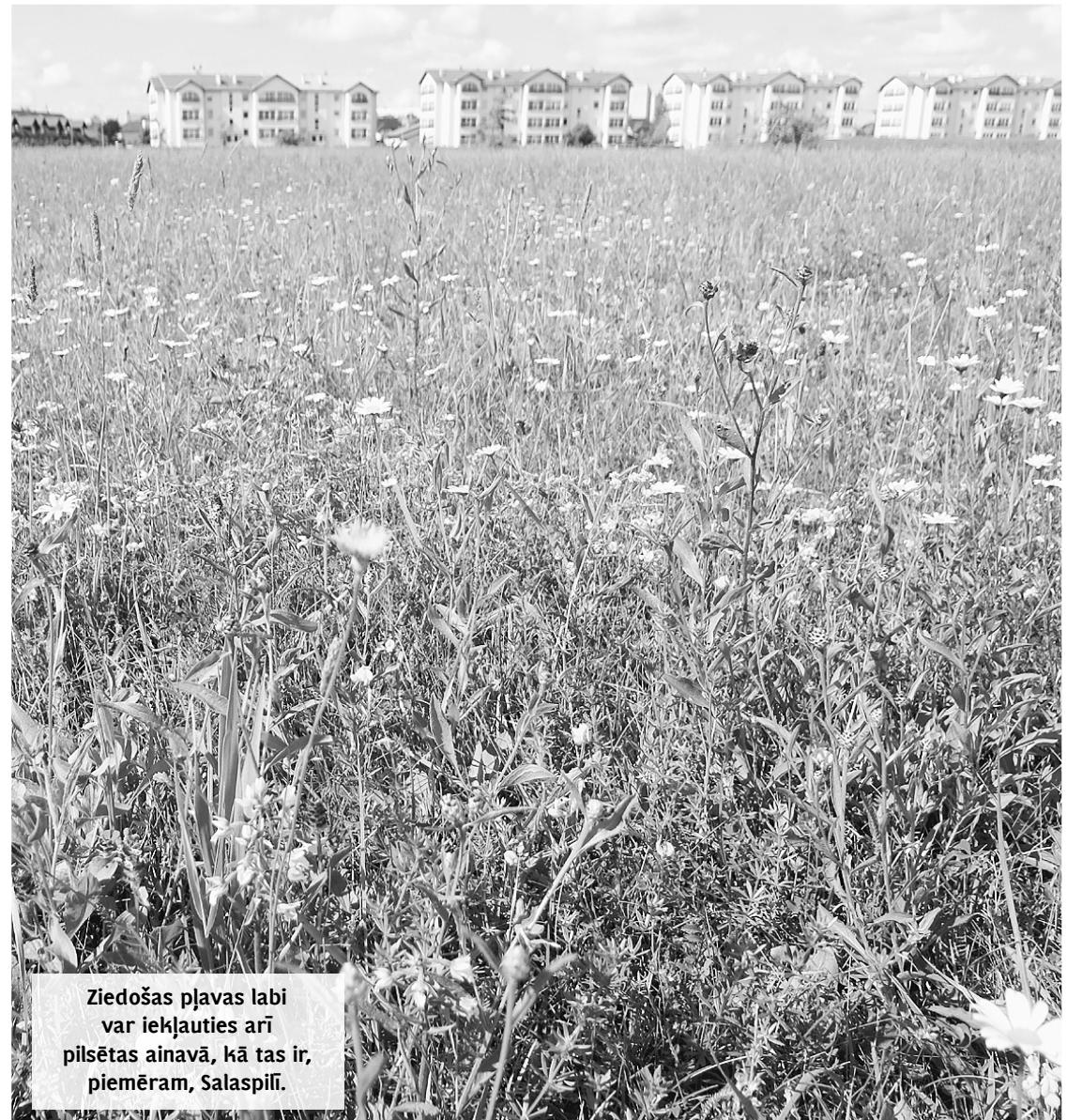
jas pat labāk nekā laukos. Tas tāpēc, ka intensīvi lauksaimniecībā izmantotajās platībās ir mazāk apputeksnētāju, ziedošo augu, arī vecu koku. Nav noslēpums, ka dravas var turēt arī pilsētās, piemēram, uz jumtiem, un dažreiz tur medus vācējām ir pat labvēlīgāki apstākļi nekā blakus apstrādātiem laukiem. Daļa sugu pielāgojušās cilvēkam un izmanto to pašu vidi, jo dabiskā ir zudusi vai izmaiņta. Teiksim, ir putnu sugas, kuru daļa populācijas pieradusi dzīvot pilsētās.

Bieži dzirdēts teiciens "Dabaienāk pilsētā", bet G. Strode uzsvēr, ka patiesībā drīzāk ir otrādi. Pilsētām izplešoties, cilvēks ienācis dabas teritorijā un dzīvnieki kļūst par pilsētniekiem. Cilvēku attieksme pret to ir dažāda, svarīgākais - atrast līdzsvaru. "Protams, nav normāli, ja pa ielām kļūst meža dzīvnieki, kas rada riskus drošībai. No otras puses - nevajadzētu būt pārsteigtiem, sastopot, piemēram ezi vai vanagu. Visbiežāk cilvēki paši rada apstākļus, lai dzīvnieki ienāktu pilsētā, bet pēc tam sūdzas par neērtībām. Tāpēc galvenais ir atcerēties - ja gribam darīt labu dabai un sev, savvaļas dzīvniekus un putnus nebarot un "nebāzties" virsū!" atgādina eksperte.

Noskūts mauriņš vai dabiska pļava?

Pēdējos gados aktualizējusies arī zālienu kopšana pilsētās. G. Strode norāda, kas tas atkarīgs no katras pašvaldības vēlmēm apsaimniekot zaļo zonu. "Sabiedrības viedokļi var

Dabai ir vieta arī pilsētā

Ziedošas pļavas labi var iekļauties arī pilsētas ainavā, kā tas ir, piemēram, Salaspilī.

būt kardināli atšķirīgi - dažiem vajag gludi skūtu mauriņu, citi vēlas jaut vaļu dabai. Arī šeit svarīgi atrast līdzsvaru. Daudzi neaizdomājas, ka ar pārlieku lielu sakopšanu nodarām drīzāk jaunu. Rezultātā varam redzēt, ka pārāk bieži pļautās vietās karstās vasarās zāle izdeg... Arī Latvijā ir pilsētas, kur lielāku platību nogānīšanai izmanto lopus, savukārt šādas vietas piešaista tūristus. Variantu ir Joti daudz, bet visam jāiet kopsolī ar sabiedrības izglītošanu."

Līdzīgi uzskata arī pilsētplānošanas eksperts, uzņēmuma SIA "Grupa93" vadītājs Neils Balgalis: "Pasaule kopumā cenšas skatīties veselīga dzīvesveida virzienā, tāpēc arī pilsētas kļūst zaļākas. Dabas daudzveidības saglabāšana ir tikpat nozīmīga kā tehniskā infrastruktūra. Pamazām mainās arī cilvēku attieksme pret pilsētu parkiem - ja kādreiz par skaistiem uzskaņām ideāli sapucētus mauriņus un sagrābtas lapas, tad tagad saprotam, ka atsevišķās vietās ir vērtīgi atstāt dabas stūri, kas patiks arī kukaiņiem un putniem. Šī tendence kļūs arvien plašāka, bet tas, protams, nenozīmē, ka pilsēta jāpārvērš džungļos. Latvijā ir brīnišķīgas iespējas, jo pie daudzām pilsētām jau ir meži, upes, tikai vai-

rāk jādomā par to pieejamību un gudru apsaimniekošanu."

N. Balgalis uzsvēr, ka pēdējie 50-70 gadi bijuši virzīti uz auto attīstību, bet arī tas pārreiz mainās. Cilvēki arvien vairāk tiek mudināti pārvietoties ar kājām, velosipēdu. Tātad jādomā, kā dažādot ikdienas maršrutus. Kāpēc gan pilsētas apstādījumos nevarētu izmantot ne tikai dekoratīvus augus, bet, teiksim, auglu kokus un krūmus? Vēl viens ieteikums - zaļās teritorijas veidot skolu apkārtnēs un ieklaut izglītības procesā.

Viens no piemēriem, kā pašvaldības iesaistīs dabas saglabāšanā, ir pērn Valmierā, Dīvālinā pļavās, izveidotā dabiskā pļava festivālam "GreenFest". Tādējādi tika pievērsta uzmanība dabisko pļavu daudzveidībai pretēji kultivētā zāliena vienveidībai. Šī ir atsevišķa iniciatīva, bet Valmieras novada Nekustamā īpašuma apsaimniekošanas pārvaldes Dabas resursu pārvaldības nodaļas vadītāja Iweta Ence apliecina, ka Valmiera arī kopumā Joti pievērš uzmanību dabiskās vides saglabāšanai, it sevišķi tāpēc, ka tā ir pilsēta, kurā ūdeņi un zaļās teritorijas aizņem trešdaļu platības. Piemēram, veidojot teritoriālo plānojumu, noteikts, ka palieņu zo-

nās pie Gaujas nav jauta apbūve. Tas nodrošina ne vien sugu daudzveidību, bet novērš plūdu riskus. Savukārt, rūpējoties par senajiem pilsētas kokiem, vispirms plānots veikt padziļinātu izpēti, uz kuras pamata tiks veikta to sakopšana.

Tikmēr Latvijas Dabas fonds (LDF) par šīgada dzīvotni izvēlējies pilsētu, jo Latvijā 68% iedzīvotājū mīt pilsētās, kuru vides kvalitāte top aizvien nozīmīgāka. Fonds šogad īpaši rosina ikdienas gaitās saklausīt putnus, vērot augus un par atradumiem pilsētās ziņot dabas novērojumu portālā [dabasdati.lv](#). "Turklāt nav tādas sugas, par ko nebūtu vērts ziņot, jo reizēm tieši par biežāk sastopamajām sugām dati grūtāk pieejami nekā par Joti retajām," uzsvēr fonda pārstāvji. Pērn LDF sāka arī 20 pilsētas pļavu veidošanu Rīgā un šogad to tīkls tiks paplašināts, jo interese par to pieaug arī citās pilsētās.

Materiāls tapis ar Latvijas Vides aizsardzības fonda finansiālu atbalstu. Par publīcāju saturu atbild SIA „Kurzemes Vārds“ un reģionālās izdevniecības